

APLICAREA DREPTULUI COMUNITAR AL MEDIULUI

*Conf.univ.dr. Vasilica Negruț
Universitatea „Danubius” Galați*

Abstract

The judicial community order is relatively autonomous from the home law of the member states. However, the judicial community order does not exclude the autonomy of the collaboration with the national judicial systems. The fundamental principle of the European Union judicial order is represented by the immediate, direct and priority application of the community law.

1. Aspecte generale

Definit ca „ansamblul normelor juridice prin care se consacra structurile, rolul și funcțiile instituțiilor europene, precum și raporturile acestora cu instituțiile naționale în îndeplinirea obiectivelor de progres și dezvoltare ale popoarelor Continentului”, dreptul comunitar se identifică, de cele mai multe ori prin sintagma *aquis comunitar*¹.

Dreptul comunitar a creat o nouă ordine juridică autonomă care a completat sistemele tradiționale de drept național și de drept internațional până atunci în vigoare. Ordinea juridică comunitară este autonomă în raport cu ordinea juridică internațională întemeiată, în principal, pe ideea de cooperare, ca urmare a menținerii integrale a suveranității. Totodată, ordinea juridică comunitară este relativ autonomă față de dreptul intern al statelor membre. Însă, autonomia ordinii juridice comunitare nu exclude colaborarea cu sistemele juridice naționale, cooperare care nu este doar utilă, ci și necesară și care se exprimă, în special, printr-o participare a autorităților statale la punerea în aplicare a dreptului comunitar².

În procesul consolidării treptate a Uniunii Europene, raporturile dintre dreptul comunitar și dreptul național s-au dovedit a avea caracter complex, caracterizat nu numai prin

¹ Stelian Scăunaș, Uniunea Europeană. Construcție. Instituții, Ed. All Beck, București, 2005, p.146.

² Ioan Alexandru, Ilie Gorgan, Ivan-Vasile Ivanoff, Cezar-Corneliu Manda, Alina-Livia Nicu, Cătălin-Silviu Săraru, Drept administrativ european, Ed. Lumina Lex, București, 2005, p.14.

evoluții pozitive, dar și prin unele dificultăți de asimilare a normelor comunitare și de aplicare a lor în sistemele juridice naționale.³

Principiul fundamental al ordinii juridice a Uniunii Europene îl reprezintă aplicarea imediată, directă și prioritară a dreptului comunitar.

În ceea ce privește aplicabilitatea imediată, dreptul comunitar consacră principiul monist⁴, fundamentat pe ideea unității juridice, conform căreia se exclude orice discontinuitate între ordinea juridică internațională și ordinele juridice ale statelor membre. Dreptul comunitar (fie originar, fie derivat) este imediat aplicabil în ordinea juridică internă a statelor membre sau, într-o formulare mai adecvată a Curții de Justiție, „dreptul comunitar face parte integrantă din ordinea juridică aplicabilă pe teritoriul fiecărui stat membru”. Acest sistem de relație între dreptul comunitar și dreptul intern al statelor membre produce trei consecințe⁵:

- dreptul comunitar este integrat în mod firesc în ordinea juridică internă a statelor, fără a fi necesară vreo formulare specială de introducere;
- normele comunitare își au locul în ordinea juridică a statelor;
- judecătorul național este obligat să aplice normele comunitare ca pe propriile sale norme naționale.

Din perspectiva intrării în vigoare a Constituției Europei⁶ (noiembrie 2006, după ratificarea sa de către toate statele membre), aplicarea directă a dreptului Uniunii devine un principiu constituțional.

Totodată, dreptul comunitar este aplicat direct, nefiind necesare alte acte naționale (de ratificare, de transformare sau de introducere) pentru a pune în aplicare izvoarele comunitare. Prin urmare, judecătorii, dar și justițiabilii pot invoca direct dreptul comunitar, atât în aplicarea verticală, cât și în cea orizontală a acestuia. Însă, pentru a fi aplicabile direct, dispozițiile comunitare trebuie să răspundă unor criterii: să fie clare și precise, complete și perfecte⁷ din punct de vedere juridic și, mai ales, neafectate de condiții⁸.

În doctrină s-a subliniat că a lipsi dreptul comunitar de prioritate în raport cu dreptul intern, ar însemna abandonarea filosofiei construcției comunitare. Principiul aplicării cu

³ Dumitru Mazilu, *Integrarea Europeană. Drept comunitar și instituții europene*, ediția a II-a, Ed. Lumina Lex, București, 2004, p.96.

⁴ Ion P. Filipescu, Augustin Fuerea, *Drept instituțional comunitar european*, Ed. Actami, București, 1999, p.54.

⁵ *Ibidem*, p.55.

⁶ După intrarea în vigoare a Constituției, TCE (Tratatul Comunității Europene) și TCU (Tratatul Uniunii Europene) vor fi abrogate, Constituția preluând cea mai mare parte din prevederile celor două tratate.

⁷ În dreptul francez se cunosc legi perfecte și legi care nu sunt perfecte, întrucât necesită un decret de aplicare, a cărui absență poate paraliza efectele legii timp de mai mulți ani.

⁸ Ion I. Filipescu, Augustin Fuerea, *op.cit.*, p.61 și urm.

prioritate a dreptului comunitar a fost consacrat chiar prin legile fundamentale ale statelor membre ale Uniunii Europene. Constituția României (ca țară cu statut de candidat la Uniunea Europeană) precizează în art.148:

„(1) Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și a exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor”

„(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare”.

Prioritatea dreptului comunitar este reglementată de Tratatul instituind o Constituție pentru Europa în art.I-6. Astfel, potrivit prevederilor acestui articol, Constituția și dreptul adoptat de către instituțiile Uniunii în exercitarea competențelor ce i-au fost conferite acesteia au prioritate față de dreptul statelor membre. Acest principiu a fost consacrat pe cale jurisprudențială de către Curtea de Justiție a Comunităților Europene prin Hotărârea Simmenthal (1978), referitoare la art.28 din TCE ș.a.

Principiul priorității reglementat de Tratatul constituțional face parte din dreptul românesc, întrucât, în conformitate cu art.11 alin.2 din Constituție, ulterior ratificării Tratatului de aderare⁹, acesta va face parte din dreptul intern.

Pe de altă parte, prevederile art.148 alin.4 reglementează modalitatea de punere în aplicare a normelor comunitare. Astfel, *„Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării”.*

2. Aplicarea dreptului comunitar al mediului

După cum este cunoscut, Comisia Europeană dispune de mijloace formale și informale de control asupra realizării documentelor comunitare¹⁰. După adoptarea de către Consiliu a unei directive, Comisia adresează fiecărui stat membru o scrisoare oficială prin care îi transmite și îi notifică intervalul de timp prevăzut pentru aplicarea sa în dreptul intern.

⁹ Ratificat prin Legea nr.157 din 24 mai 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr.465 din 1.06.2005.

¹⁰ Mircea Dușu, Dreptul mediului, vol. I, Editura Economică, București, 1998, p.311.

Totodată, cu aproximativ trei luni înainte ca momentul fixat pentru transpunere să se împlinească, Comisia reamintește guvernelor datoria de a transforma directiva în regulă în dreptul intern. La rândul lor, statele membre transmit Comisiei informații referitoare la aplicarea dispozițiilor comunitare, însă, aceasta realizează și cercetări proprii, pe baza unor contacte formale sau informale, scrise sau orale, cu autoritățile naționale însărcinate cu aplicarea directivelor. În caz de infracțiune, art.168 din Tratatul de la Romă permite Comisiei să antameze o procedură care poate parcurge trei etape: un aviz motivat, exprimând în detaliu în ce constă infracțiunea, solicitarea confirmării și sesizarea Curții de Justiție.

O noutate în domeniul aplicării dreptului comunitar al mediului o reprezintă impunerea de amenzi pentru statele membre care nu se conformează deciziilor Curții de Justiție în cauze privind protecția mediului.

Practica deschiderii unor proceduri de infracțiuni a determinat dezvoltarea dreptului mediului, ajungându-se, în acest fel, la un număr important de modificări ale legislațiilor naționale și chiar prin condamnări ale statelor de către Curte (Exemplul Italiei, Belgiei și Olandei în privința legislației în domeniul protecției apei și aerului).

Aplicarea dreptului comunitar al mediului prezintă serioase deficiențe și necesită măsuri urgente pentru remedierea lor¹¹. Astfel, încă din anul 1996, Comunicatul Comisiei referitor la „Punerea în operă a dreptului comunitar al mediului” ajungea la concluzia că obiectivul unui înalt nivel de protecție a mediului nu poate fi atins decât dacă întregul cadru juridic existent este aplicat în mod corect. Unele probleme care țin de caracteristicile particulare dreptului mediului pot fi reduse prin creșterea numărului instrumentelor utilizate, în special prin perfecționarea mecanismelor de control. În acest sens, Comisia își propune promovarea unei noi abordări, care vizează atât canalele reglementare, cât și pe toți cei implicați să amelioreze starea actuală a punerii în aplicare a dreptului comunitar al mediului la toate nivelurile.

B I B L I O G R A F I E:

1. Dumitru Mazilu, *Integrarea Europeană. Drept comunitar și instituții europene*, ediția a II-a, Ed. Lumina Lex, București, 2004
2. Ioan Alexandru, Ilie Gorgan, Ivan-Vasile Ivanoff, Cezar-Corneliu Manda, Alina-Livia Nicu, Cătălin-Silviu Săraru, *Drept administrativ european*, Ed. Lumina Lex, București, 2005
3. Ion P. Filipescu, Augustin Fuerea, *Drept instituțional comunitar european*, Ed. Actami, București, 1999
4. Mircea Duțu, *Dreptul mediului*, vol. I, Editura Economică, București, 1998
5. Stelian Scăunaș, Uniunea Europeană. *Construcție. Instituții*, Ed. All Beck, București, 2005

¹¹ Ibidem, p.313.